

O delu Arhivskega društva Slovenije

Poročilo o delu ADS za obdobje 2000-2002

Arhivsko društvo Slovenije smo v tem dvoletnem obdobju vodili tisti, katerim vodstvo ste zaupali na občnem zboru leta 2000. Večjih kadrovskih sprememb ni bilo. Predstavnika Pokrajinskega arhiva v Mariboru Marjana Gerdeja je nadomestila Emica Ogrizek, več kadrovskih sprememb pa je bilo v komisijah in sekcijah društva. V komisiji za popis arhivskega gradiva zunaj arhivov je kot član in koordinator sodeloval Peter Pavel Klasinec. Zaradi njegove odsotnosti ga je nadomestil Jure Maček, vlogo koordinatorke pa je prevzela Nada Čibej iz Pokrajinskega arhiva Koper. V delovni skupini za ugotavljanje vrste in načina marketinga v arhivih je Tjaša Mrgole - Jukič, ki je na žalost zapustila naše strokovne vrste (ne pa tudi član-skih), nadomestila Nada Jurkovič. V letu 2000 smo se poslovili tudi od naše dolgoletne članice Milice Trebše - Štolfa; določen ji je bil namreč nov, nehvaležen – upokojski stan. Upam, da bo ob vseh dejavnostih še vedno našla kaj časa za nas.

Izvršni odbor Arhivskega društva Slovenije je v svojem dvoletnem mandatu vodil te dejavnosti društva:

Izdaja publikacij in revij

Revija *Arhivi* je v tem dvoletnem obdobju začela izhajati v spremenjeni obliki. Tako vas na mizi sedaj namesto ene same čakata dve malo vitkejši številki. Poudariti moram, da to ni bila želja ne arhivskega društva ne uredniškega odbora, vendar smo se morali prilagoditi zahtevam, ki nam jih je postavil tisti, ki nam deli finančna sredstva. Zavedam se, da je ta ukrep velika preizkušnja za vse, predvsem pa za uredniški odbor. Obseg dela se je povečal za sto odstotkov, kar za nas, ki se ne ukvarjamo profesionalno s publicistiko, pomeni veliko breme. Vendar kot večna optimistka računam na vaše sodelovanje v obliki čim bolj kakovostnih prispevkov. Predvsem naj bodo to strokovne teme, na kar smo bili večkrat opozorjeni. Z upoštevanjem rokov pa tudi olajšate delo uredniškemu odboru.

Izdani sta bili dve številki *Virov*, in sicer petnajsta, zelo obsežna številka, v kateri je avtorica Darinka Drnovšek obravnavala temo z naslovom Zapisniki politbiroja CK KPS/ZKS 1945/54. S šetnajsto številko *Virov* smo imeli več težav, saj sprva nismo dobili odobrenih sredstev za izdajo. Po hitrem posredovanju nam je to uspelo, tako da lahko držimo v rokah delo Vide Deželak Barič z naslovom Pokrajinske konference Komunistične partije Slovenije na Primorskem 1942–1944. Delo obsega 179 strani.

Ob vsakoletnem zborovanju izdamo vsako leto tudi

zbornik razprav. Tako smo leta 2000 ob devetnajstem zborovanju ADS v Bovcu izdali zbornik z naslovom Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, Arhivi in marketing, Računalniško popisovanje arhivskega gradiva v praksi. Zaradi velikega zanimanja nam je komajda uspelo ohraniti vzorčni primerek zbornika, saj smo ga na željo udeležencev – gostov pošiljali tudi po drugih ustanovah. Ob dvajsetem zborovanju ADS v Ptujju je izšel zbornik Arhivi in uporabniki, Arhivi in zgodovinarstvo. Tokrat ste svoje prispevke pošiljali pravočasno, tako da je zbornik izšel več kot pol meseca pred zborovanjem. Tudi ta zbornik je vzbudil veliko zanimanje. Shranjenih imamo le nekaj obveznih izvodov. Če nam bo prihodnje obdobje naklonjeno, bomo izdajo zbornika razprav nadaljevali.

Domača zborovanja

V zadnjih dveh letih je arhivsko društvo organiziralo dvojne zborovanj, seveda ob bogati pomoči regionalnih arhivov.

V letu 2000 so nas Novogoričani popeljali v čudovit alpski svet, svet slovenskih vršacev. Kraj zločina – Bovec. Zborovanje je potekalo od 4. do 6. oktobra. Poglavitne teme so bile Kulturne ustanove in arhivsko gradivo, Arhivi in marketing ter Računalniško popisovanje arhivskega gradiva v praksi. Na zborovanju je bilo več kot 130 udeležencev, pa tudi gostje iz muzejev in knjižnic – z njimi smo poskušali najti skupni jezik in si utrditi pot za nadaljnje sodelovanje. V praksi že prehajamo od besed k dejanjem. Na podlagi sklepov, ki so bili predstavljeni ob koncu zborovanja, so se oblikovale tri skupine:

- Komisija za popis arhivskega gradiva zunaj arhivov;
- Sekcija delavcev, ki delajo z dokumentarnim gradivom zunaj arhivov;
- Delovna skupina za ugotavljanje vrste in načina marketinga.

Skupine delujejo različno. Najuspešnejša je prva, ki skrbi za popis arhivskega gradiva zunaj arhivov. Po malo nerodni kadrovski zasnovi smo postavili na čelo dinamično Nado Čibej, ki že skrbi, da stvari potekajo po zamišljenem načrtu. Upam, da se bomo lahko že prav kmalu pohvalili s konkretnimi rezultati. Preostali dve skupini nista prav zaživeli. Vzroka za to ne poznam.

Od 17. do 19. oktobra 2001 smo zborovali na drugem koncu Slovenije, v mestu Ptujju. Seveda je bilo zborovanje tudi tokrat nepozabno. Za to so seveda poskrbeli domačini. Ptujskemu arhivu ne manjka organizatorske žilice in seveda tudi ne dobre volje. Na zborovanju smo obravnavali dve temi: Arhivi in upo-

rabniki ter Arhivi in zgodovinarje. Število referenc je bilo rekordno, tako da je bil čas njihovega poročanja zelo omejen. Del zborovanja je potekal v obliki okrogle mize, pod vodstvom pobudnika Marjana Drnovška in Zveze zgodovinskih društev. Odziv arhivistov je bil velik, na žalost pa tega ne moremo reči za zgodovinarje.

Mednarodna posvetovanja, zborovanja, kongresi in konference

V letu 2000 smo bili navzoči:

- na XIV. mednarodnem kongresu v **Sevillii** v Španiji, ki je potekal od 21. do 26. oktobra. Udeležili so se ga Metka Bukošek, Bojan Cvelfar, Gorazd Stariha ter Daniela Juričič - Čargo;
- v **Radencih** na Sodobnih arhivih v dneh od 12. do 14. aprila; društvo je zastopal Miran Kafol;
- na 71. nemških arhivskih dnevih v **Nürnbergu**, ki so potekali od 10. do 13. oktobra. Zastopala nas je Kristina Šamperl - Purg.
- v **Alberti** v Kanadi je v dneh od 24. do 31. oktobra potekal kongres, imenovan Congress of the social sciences and humanities.

Leta 2001 smo bili navzoči:

- na IV. povojnem posvetovanju arhivskih delavcev BiH, ki je bilo od 18. do 19. januarja 2001 v **Olovu**. Udeležila sta se ga Žare Štrumbl in Gašper Šmid;
- v **Firencah**, kjer je od 31. maja do 2. junija potekala VI. evropska konferenca. Dan pred začetkom konference je zasedala na novo ustanovljena Skupščina ICA/EURBICA. Poleg udeležbe na evropski konferenci sem se udeležila tudi skupščine, in sicer kot predstavnica kategorije B (nacionalna arhivska združenja);
- na 72. nemških arhivskih dnevih, ki so potekali od 19. do 21. septembra v mestecu **Cottbus**. Posvetovanja se je udeležil Matevž Košir;
- Avstrijci so si za svoje posvetovanje od 26. do 28. oktobra izbrali kar glavno mesto Dunaj. Na njem nas je zastopal Marjan Vogrin;
- visoko na severu, v **Reykjaviku**, je od 10. do 13. oktobra potekala 35. mednarodna konferenca Društvo sem zastopala sama. Zadnji dan je bil namenjen delegatom CITRE ter Sekciji profesionalnih združenj, katere člani smo sedaj tudi mi;
- kot zadnjega pa naj omenim 1. Kongres hrvaških arhivistov, ki je potekal od 25. do 27. oktobra v **Zagrebu**. Udeležili smo se ga Metka Bukošek, Vesna Gotovina ter Žare Štrumbl.

Poleg redne dejavnosti se Arhivsko društvo Slovenije ukvarja z več zadevami, ki so ravno tako pomembne za njegovo delovanje. Naj jih naštejemo v nekaj zaokroženih točkah:

Aškerčeve nagrade: O njih je bilo že veliko napisanega in povedanega, zato bom kratka. Za leto 2002 se nam obeta, da stvar izpeljemo (vsaj po obljubah Cirila Baškoviča). Napravili smo finančni načrt in zaprosili za sredstva.

Humanitarna dejavnost: Tudi o tem je bilo že veliko povedanega, zato naj samo omenim zbiranje sredstev za pomoč ljudem, ki so bili žrtve naravne katastrofe v Logu pod Mangrtom.

Sindikalna dejavnost: Arhivsko društvo je začelo akcijo za vključitev v sindikat SVIZ-a. Tako smo poskrbeli za organiziranost tistih članov, ki niso bili vključeni v noben sindikat.

Arhivski strokovni ekskurziji: V letu 2000 smo obiskali **Peking**. Bili smo gostje Glavnega zgodovinskega arhiva Kitajske v Pekingu, seveda pa ob tem nismo zamudili ogleda zgodovinskih znamenitosti, ki jih glavno mesto v izobilju ponuja. V letu 2001 smo potovali v Črno Goro, kjer smo bili gostje črnogorskega državnega arhiva. Pod vodstvom tamkajšnjih arhivistov smo si ogledali lepote Črne Gore in odnesli spomine na nepozabna doživetja.

Spletna stran: Pa jo imamo, sicer še ne povsem izpopolnjeno, vendar uporabno. Najdete nas na naslovu www.zal-lj.si/ads/. Vabim vas k sodelovanju z vašimi idejami in predlogi.

Projekt Pulman (Public Libraries Mobilising Advanced Networks) 2001/3: V letu 2001 smo se temu projektu pridružili tudi mi. Projekt deluje v okviru raziskovalnega programa Evropske komisije v sklopu Uporabnikom prijazna informacijska družba. Predvsem je namenjen knjižnicam, vendar je bilo sklenjeno, da svojo mrežo razširi in vključi še muzeje in arhive. V projektu sodeluje že 26 držav. Naj naštejemo samo nekaj poglobitvenih nalog projekta: priprava in izdaja elektronskih priročnikov, organizacija konference, na kateri bodo predstavljeni priročniki, organizacija vseevropske konference leta 2003, na katero bodo povabljeni predstavniki knjižnic, muzejev in arhivov, priprava spletne strani Register učenja na daljavo, ki bo ponujala preprost dostop do gradiva in informacij o splošnih knjižnicah, muzejih in arhivih, priprava elektronskega časopisa štirikrat na leto in tako naprej.

Radenci 2002: Verjetno omemba tega projekta na tem mestu ni najprimernejša, pa naj kljub temu povem, da spet nastopamo v vlogi podpornega člana tega zborovanja. Arhivsko društvo Slovenije je bilo na prvih zborovanjih soorganizator projekta "**Radenci**", v poznejših pa je bilo iz te vloge izrinjeno. Na prošnjo Pokrajinskega arhiva v Mariboru, da se znova pridružimo kot soorganizatorji, smo se odzvali pozitivno.

Sponzoriranje ADS: Leta 2001 smo začeli poskusno iskati sponzorje, ki naj bi poskrbeli za dotok dodatnih sredstev, ki so tako kot v vsaki dejavnosti prepotrebna in nikoli odveč. Zakaj jih omenjam? Iz preprostega razloga – ker je vsak tolar na ta način težko prislužen in zahteva veliko časa in volje. Seveda smo jim za protiuslugo ponudili prostor za reklamiranje v naših Arhivih.

Posodobljeno poslovanje: Gotovo ste že opazili, da imajo naši dopisi logotip, izdelali smo tudi vizitke. Načrtovali smo sicer izdelavo tako imenovane celostne podobe, vendar nismo dobili oblikovalca, ki bi to napravil za ceno, ki jo lahko plača društvo (beri: zastonj).

Seje direktorjev: Dosegli smo, da so nas direktorji

povabili medse in smo tako seznanjeni z vsemi aktualnimi strokovnimi vprašanji.

Kaj naj vam povem za konec? V poročilu sem zajela le najbolj temeljne dejavnosti in naloge, ki jih je opravljalo arhivsko društvo v zadnjem mandatnem obdobju. Zahvaljujem se vsem, ki ste sodelovali pri oblikovanju vsebin našega programa in pomagali pri njegovi uresničitvi. Upam, da smo upoštevali vaše predloge in poskrbeli za njihovo izvedbo. Iz programa je razvidno, da je dejavnost našega društva bogata in včasih že presega mejo neprofesionalnega. Z izvršnim odborom smo se trudili, da smo obogatili vsebine in skušali misli s papirjev udejanjiti. To nam je večinoma tudi uspelo, za zadeve, ki so ostale, pa ni nikoli prepozno.

Metka Bukošek

Prvi hrvaški arhivski kongres v Zagrebu

Pa jim je uspelo! Prvi kongres hrvaških arhivistov je potekal od 25. do 27. oktobra 2001. Za mesto izvedbe si je simbolično izbral metropolo, Zagreb. S tem simboličnim dejanjem naj bi se odprlo novo poglavje v razvoju hrvaške arhivistike. Z zvenečim naslovom Arhivi v novem tisočletju je Arhivskemu društvu Hrvaške uspelo privabiti veliko število udeležencev. Poleg 238 prijavljenih jih je bilo še mnogo, ki so se kongresu pridružili brez prijave. Med domačimi arhivisti so se znašli tudi številni gostje iz tujine. Tako najdemo med udeleženci predstavnike Nemčije, Nizozemske, Švice, Madžarske, Poljske, Rusije, Slovenije, Italije, Makedonije, Srbije, Črne Gore, Bosne in Hercegovine ter Albanije. Seveda je bil to tudi namen organizatorjev. Z odlično, tako organizacijsko kot tudi strokovno izvedbo kongresa, ki je nadomestil dosedanja vsakoletna zborovanja, so prenesli misli o svoji dosedanji in prihodnji dejavnosti daleč čez svoje meje. Temu velikemu dogodku smo se pridružili tudi mi. Slovenijo je zastopalo kar sedem udeležencev. Večina res le prvi dan, toda dva sva spremljala potek konference do njenega sklepnega dejanja.

Kot sem že omenila, je bil naslov kongresa zelo širok. Zajemal je zelo veliko arhivskih vprašanj, ki pestijo naše sosede, vendar smo ob pozornem poslušanju lahko ugotovili, da je njihova problematika kljub nekaterim posebnostim podobna naši in problematiki še marsikatero države, zastopane na kongresu. Predavanja so bila razdeljena na posamezne skupine. V prvem delu so bila predavanja s temo Arhivska služba na Hrvaškem: stanje in možnosti razvoja. Drugi del je obsegal obravnavo arhivov in ustvarjalcev ter njihove povezanosti in medsebojne odvisnosti, tretji del pa vprašanja arhivov in informacijske tehnologije. Prireditelji so organizirali tudi dve okrogli mizi. Prva je obravnavala temo Arhivi in ustvarjalci: današnje stanje in upanja za prihodnost, druga pa Arhive in uporabnike.

Ker je bilo ob dveh okroglih mizah še osemnajst obširnih referatov, se bom omejila na predstavitev le nekaterih najodmevnejših. Prvo dopoldne je bilo poleg protokolarnega dela namenjeno naslovnim temam. V uvodnem referatu se je **Josip Kolanović** ozrl v preteklost in v nekaj poglavitnih črticah orisal nekaj osnovnih razvojnih faz hrvaške arhivske stroke od začetka devetnajstega stoletja do zadnje, z Zakonom o arhivskem gradivu in arhivih iz leta 1997 urejene arhivske službe. Predstavil je sestavo njihove arhivske službe, ki pripravlja temelje za ustanovitev upravnega, nadzornega, strokovnega in znanstvenega središča (arhivsko upravo, ki bo usklajevala, usmerjala in strokovno premikala njen razvoj). Po drugi strani pa si na Hrvaškem prizadevajo za vse večjo decentralizacijo službe in ustanavljanje specializiranih arhivov, ki bodo pristojni za različne dejavnosti (univerzo, gospodarstvo, medije idr.). Gospod Kolanović je opozoril tudi na potrebo po tesnem povezovanju, sodelovanju in usklajevanju z ustvarjalci arhivskega gradiva in arhivov ter hkrati poudaril pomen novih informacijskih medijev in nakazal vključevanje arhivov v proces informatizacije. V sklepnih mislih je predstavil novo usmeritev arhivske službe, ki se odraža v nekaj temeljnih točkah: sprejemanje pravne regulative, učinkovito in moderno sestavo izobraževanja, hkrati pa vrednotenje arhivske službe kot kulturne dediščine.

Melina Lučić je v referatu predstavila področje izobrazbe arhivistov. Prikazala je razvoj izobraževanja arhivistov na Hrvaškem in to vzporejala s prakso izobraževanja drugod po svetu. Ugotovila je odmike od nekaterih evropskih in svetovnih sistemov izobraževanja. Poudarila je, da so na razvoj arhivske stroke v zadnjih dvajsetih letih vplivala stališča zgodovinarjev in informatikov, zato tudi posebnega študija arhivistike na Hrvaškem ni. Izobraževanje za potrebe arhivske stroke poteka pri Referalnem centru za študij bibliotekarstva, dokumentacije in informacijskih znanosti na Univerzi v Zagrebu, na Fakulteti za organizacijo in informatiko v Varaždinu in podiplomskem študiju pomožnih zgodovinskih znanosti s specializacijo arhivistike na Filozofski fakulteti v Zadru, študiju na Oddelku za informacijske znanosti na Filozofski fakulteti v Zagrebu. Opozorila je na problem arhivistike, ki jo obravnavajo le kot eno izmed pomožnih ved zgodovine ali kot del informacijskih znanosti, ki bolj kot ne zavira razvoj arhivskega izobraževanja.

Ornata Tadin se je osredotočila na specialne arhive, njihovo mesto in vlogo v državi. Spraševala se je, ali so specialni arhivi podvrženi modernim standardom, ki jih predvideva arhivska stroka, tako na ravni arhivskega gradiva kot tudi pri izdelavi arhivskih pomagal. Opozarjala je na problem arhivistične izobrazbe delavcev specializiranih arhivov in iskala povezavo na ravni stroke z preostalimi člani arhivske skupnosti in končno ugotavljala, ali se le-ti v to skupnost tudi uvrščajo.

Zelo zanimivo je bilo predavanje **Vide Pavliček**. Gospa Pavliček je obravnavala prostor kot prednostno razvojno vprašanje hrvaške arhivske službe. Kljub nenehnemu opozarjanju na večno težavo kroničnega